

Posudek vedoucí bakalářské práce

Autor: Kristýna ČÍŽKOVÁ
Název: Sebepojetí intelektově nadaných žáků 2. stupně ZŠ a víceletého gymnázia
Datum: 24. května 2011

V předložené bakalářské práci se autorka věnuje velmi kontroverznímu tématu v rámci problematiky nadaných, a to sebepojetí intelektově nadaných žáků navštěvujících různý typ základní školy. Práce není klasicky členěna na teoretickou a empirickou část. První dvě kapitoly jsou vstupem do problematiky sebepojení nadaných žáků a autorka zde čtenáře seznamuje s rozpornými výsledky výzkumů, které se týkaly především akademického a sociálního sebepojetí nadaných jedinců a jejího utváření. Ačkoliv se této oblasti výzkumně věnují již tradičně odborníci v zahraničí, u nás byly realizovány jen dílčí studie v této oblasti. Hlavním cílem práce bylo zjistit zda a jak se liší sebepojetí nadaných dětí navštěvujících víceletá gymnázia a běžnou základní školu. Práce tak implicitně směřuje ke zjištění zda typ navštěvované školy může ovlivňovat formování adekvátního sebepojetí této specifické skupiny žákovské populace.

Těžiště práce spočívá v empirické části. V ní nejprve autorka musela řešit obtížný úkol výběru výzkumného vzorku nadaných. Obvykle tato přípravná část bývá z časového hlediska mnohem delší než samotná realizace výzkumu. Autorka se tohoto úkolu zhostila tak, že za nadané označuje žáky, kteří byli úspěšnými řešiteli regionálního kola olympiády v biologii a zeměpisu, tj. umístili se do 10. místa v příslušných školních letech. Jaký byl celkový počet dětí, které se zúčastnily tohoto kola v daných letech? Pro výzkum se jí podařilo získat skupinu 9 žáků ze základních škol a skupinu 10 žáků z víceletých gymnázií. K zjišťování odpovědí na 4 otázky použila metodu volné výpovědi žáků, která bývá ke zkoumání sebepojetí užívána. Získala tak poměrně obsáhlý materiál odpovědí na otázky Kdo jsem?, Jaký jsem?, Co umím?, Kam patřím? Odpovědi žáků na jednotlivé otázky z obou typů škol analyzuje, porovnává a interpretuje. Zajímá se nejen o obsah odpovědí, ale také o jejich formu. U první otázky identifikovala několik sociálních rolí, které podle údajů žáků, zastávají. S čím autorka spojuje někdy uváděnou žákovskou percepci sebe jako odlišného žáka? Odpovědi na otázku Jaký jsem? se většinou vztahovaly k reflektovaným vlastnostem a charakteristikám. Jejich odpovědi bylo možno kategorizovat do pěti oblastí. Při interpretaci výsledků a při porovnávání odpovědí obou skupin autorka své nálezy diskutuje s naší i zahraniční literaturou, což považuji za velký klad práce. Třetí otázka se vztahuje k reflexi vlastní účinnosti a sebeuplatnění. Na základě analýzy odpovědí žáků vyčlenila v této oblasti tři tematické oblasti (školní, mimoškolní a dále samostatně oblast sociální). Poslední otázka mapovala především sociální ukotvení žáků.

V závěru práce jsou shrnuty podstatné výsledky získané prostřednictvím tohoto kvalitativního výzkumu. Za významná zjištění, i když je třeba mít stále na mysli, že se

vztahují ke zkoumanému vzorku žáků, považují uváděnou větší reflexi role žáka třídy u nadaných dětí ze ZŠ oproti akcentování role žáka školy u nadaných gymnazistů. Dále výsledek uvedený na str. 60 o větší „sociální jistotě“ nadaných žáků ze ZŠ v interakcích oproti druhé skupině žáků.

Závěr:

Předložená práce je od počátku jednoznačně zaměřena empiricky. Proto se hned od první kapitoly autorka soustřeďuje na zkoumanou oblast a prezentuje zde současné rozporné výsledky poznání, a to z přímých zdrojů i zprostředkovaně. I když otázky sebepojetí u nadaných byly zejména v zahraničí hojně zkoumány, u nás se sebepojetí této skupiny populace zkoumalo velmi málo a především prostřednictvím klasických dotazníků. Užití rozboru volných výpovědí je v tomto ohledu u nás pravděpodobně nové. Zjištěná data jsou dostatečně analyzována, vzájemně porovnávána a konfrontována se zahraniční literaturou.

Autorka pracovala v průběhu tvorby práce systematicky, a to již od jejího zadání, pravidelně konzultovala s vedoucí práce. Po formální stránce a z hlediska rozsahu práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 24. 5. 2011

doc. PhDr. Lenka Hříbková, CSc.